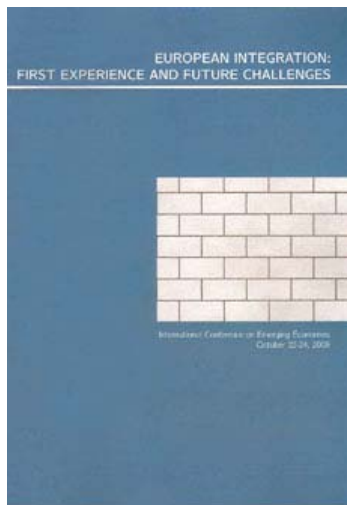

DR. HORVÁTH GYULA

Konferenciakötet a feltörekvő gazdaságokról

Csaba László – Fogarasi József – Hunya Gábor (szerk.): European Integration: First Experience and Future Challenges. Partium Press, Oradea/Nagyvárad, 2011, 271 oldal.

A határon túli magyar közösségek fejlődésének egyik akadálya az iránymutató értelmiség korlátozott száma. Bármelyik elcsatolt területet is szemléljük, az európai összehasonlításban egyébként is rosszabb átlagos teljesítményeket tekintve az ottani magyar népesség felsőfokú képzettsége a legalacsonyabb értékeket mutatja. A magyar nyelvű felsőoktatási intézmények megszervezésének programja ezért tekinthető kiemelkedő jelentőségű nemzetpolitikai döntésnek. A Vajdaságot leszámítva ma már a határon túli régiókban működnek magyar nyelvű felsőok-

tatási intézmények. Erdélyben találjuk a legösszetettebb intézményi struktúrát. A három felsőoktatási intézmény működési koncepciója és szervezeti rendszere is különböző. Az állami finanszírozású kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem karainak nagyszámú magyar tagozata nyújtja az értelmiségi képzés legszélesebb skáláját. A döntő mértékben magyarországi finanszírozású Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Partium Keresztény Egyetem szolidabb tudományágazati összetételben képez szakembereket magyar nyelven. A magyar felsőoktatási intézmények versenyképességének egyik fokmérője az, hogy milyen minőségű oktatást képesek nyújtani. A képzés színvonala nem kis mértékben a kutatási kapacitástól függ. A tudományos kutatási eredmények megvitatásának fontos színterei a konferenciák. Örölnünk kell annak, hogy mindhárom intézmény folyamatosan jelentős nemzetközi visszhanggal kísért tudományos rendezvényeket szervez, ezek eredményeit pedig közreadja.

A kötet dolgozatai a 2009-ben Partium Egyetem által Nagyváradon a feltörekvő gazdaságokról rendezett nemzetközi konferencia előadásait tartalmazza. E rendezvény volt az egyetem eredményeinek első nemzetközi megméréstetése. Az intézmény iránti érdeklődést mutatja, hogy a konferencián 52 előadás hangzott el három ország kutatóinak tolmácsolásában. A kötet szerkezete a konferencia szekcióbeosztását követi, öt fejezetbe rendezi a közölt tizenhét tanulmányt.

Az *első fejezet* „Európai integráció és a válság” címmel a plenáris előadásokat tartalmazza. Hunya Gábor (a bécsi Nemzetközi Gazdasági Tanulmányok Intézetének munkatársa) Románia EU-tagságát és a válság összefüggéseit elemzi. A román nemzetgazdaság pozíciójának alakulásában egyértelműn kimutatható az uniós csatlakozás hatása. A 2008.

évi válság azonban kedvezőtlenül hatott a makrogazdasági mutatókra. A román gazdaság fejlődésében a közép-európai és balti jegyek egyaránt jelen vannak. A román gazdaságpolitika a külföldi működő tőke bevonásának erősítésére koncentrált programjában több új elem figyelhető meg. A szerző a többi kelet-közép-európai országban is fejlesztéspolitikai fordulatot sürget.

Az új fejlődési pálya vonalát Csaba László (akadémikus, a CEU és a Budapesti Corvinus Egyetem professzora) átfogó tanulmánya rajzolja meg. A pénzügyi válság eltérő hatásainak tapasztalatait felhasználva a szerző óva int a populizmustól és a szolidaritás korlátozott érvényesítésének kísértésétől. Egyértelműen bizonyítható ugyanis, hogy a válság leküzdése után nem a korábbi status quot kell helyreállítani, hanem merőben új fejlődési pályák megalapozására kell a figyelmet fordítani. Csaba felhívja a figyelmet arra, hogy ennek kimunkálásában az uniós tagság előnyös vonásait kell kihasználni.

Daniel Dăinau (közgazdász professzor, akadémikus, az Európai Parlament volt tagja, korábbi pénzügyminiszter) tanulmánya ugyancsak a válság utáni gazdaságpolitika kérdéseivel foglalkozik. A szerző a liberális gazdaságfejlesztés talaján állva ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a gazdasági szabadság nem egyenlő a szabályozatlansággal. A szerző gazdaságfejlesztési paradigmaváltást sürget, különös hangsúlyt helyez a pénzügyi döntés rendszer átalakítására.

Fertő Imre (a Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezető professzora) a kelet-közép-európai agrár- és élelmiszeripar európai integrációjának kérdéseit elemzi. A dolgozat áttekintést ad az agrárkereskedelem elméleti összefüggéseiről és empirikus tapasztalatairól. A korlátozott hatókörű kutatások eredményei alapján a szerző arra a következtetésre jut, hogy a várakozásokkal ellentétben az új tagállamok nem váltak a közösség nagy agrárexportőreivé. A szerző új kutatásokat sürget a pontos helyzetfeltárás érdekében.

Vincze Mária (a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság-tudományi Karának egyetemi tanára, egyben a magyar nyelvű képzés alapítója és vezető egyénisége) a romániai rurális térségekről ad átfogó elemzést. Romániában a lakosság közel fele vidéken él, a foglalkoztatottak több mint egyharmada a mezőgazdaságban dolgozik, a piacgazdaságra való áttérést lassítja, illetve nehezíti a vidék viszonylag gyenge piaci beágyazódottsága. A tanulmány kiváló áttekintést nyújt a romániai vidékfejlesztés stratégiai céljairól, eszközeiről és európai uniós kapcsolatairól. E szakterületen Romániának különleges előnyt jelent, hogy 2010-től az Európai Bizottság agrár- és vidékfejlesztési biztosa (Dacia Cioloş) román.

A *második fejezet* „Európai és regionális kihívások” címmel három előadást közöl. A kiváló geopolitikus, Molnár Gusztáv tanulmányában az Európai Unió államisági jegyeit veszi elemzés alá. A kontinens geopolitikai jellemzői négy tényező köré csoportosítja: a nagy méret, a belső kohézió és okumené, a gazdasági erő, valamint a politikai függetlenség és egység. A szerző az Európai Uniót a Föld többi kontinentális államától különböznek tartja, mert az unió „szuverén nemzetállamok önkéntes integráció által létrejött szuverén nemzetállamok megfelelő érettségi állapotban lévő integrációja” (106. o.).

Szakáli István Loránd (a Partium Egyetem tanára) az intézményesített kelet-közép-európai határon átnyúló együttműködéséről közöl dolgozatot. Tömör összefoglalást olvashatunk az európai határ menti kapcsolatok fejlődéséről, gyakorlati eredményeiről, és az új uniós tagállamok határ menti kapcsolatainak jellemzőiről.

Szabó Árpád tanulmánya a romániai középrégió gazdasági helyzetét mutatja be sokfajta nézőpontból. A régió nagy részét a Székelyföld alkotja. E rurális, döntő többségében magyarok lakta térség számos sajátosságot mutat identitásában, a lakosság felfogásában, a gazdaság szerkezeti jellemzőiben, a külvilággal való kapcsolatok alakításában egyaránt. A szerző e történeti tényezőket és a modern fejlődés diktálta követelményeket összevetve fest igen színes képet a székely társadalom jövőjéről.

A *harmadik fejezet* agrárgazdasági és vidékfejlesztéssel kapcsolatos tanulmányokat közöl. Fogarasi József a román agrárexport árfolyamváltozások nyomán bekövetkezett alakulásáról közöl elméleti összefüggésekre rámutató, empirikus elemzésekkel alátámasztott dolgozatot. A szerző végkövetkeztetése az, hogy az élelmiszeripari vállalatok Románia euróövezethez való mielőbbi csatlakozásában érdekeltek. Fogarasi az Elek Sándorral közös dolgozatában a román agrárgazdaság uniós csatlakozásban elfoglalt pozícióját vizsgálja. Az agrárszektor súlya a GDP-ben, a foglalkoztatottakban és a fogyasztásban is csökkent. E trend azonban már az uniós csatlakozás előtt megfigyelhető volt. Mint ahogy – mutatnak rá a szerzők – a mezőgazdaság ágazati szerkezete sem korszerű, a növénytermesztés növekedésének volumene jóval meghaladja az állattenyésztését. Zakota Zoltán „Digitális megosztottság és rurális fejlődés” c. dolgozata az információs társadalom falusias térségekre gyakorolt hatásait vizsgálja elsősorban a nemzetközi szakirodalmi megállapítások figyelembevételével.

A kötet *két utolsó fejezetének* hat tanulmánya az üzleti szféra és a tudástermelés kérdéseit elemzi. Négy dolgozat a Keresztény Egyetem munkatársainak munkája, a többi magyar egyetemi oktatók és kutatók eredményeit közli, pályakezdő kutatók szárnypróbálgatásának tekinthetők. E dolgozatok azt mutatják, hogy a szerzők jártasságot szereztek a külföldi szakirodalom feldolgozásában, képesek kutatási feladatot megfogalmazni.

A Partium Keresztény Egyetem e kötettel fejlődésének új szakaszába lépett. Munkatársai bizonyították tudományszervezési képességüket, kutatási érdeklődésükről konferencia keretében adtak számot, és előadásaikat a nemzetközi tudományosság számára közreadták. Az új szakaszban tudományos szempontból a meghatározó kérdés az kell legyen, hogy milyen kutatási irányok művelése alapozhatja meg az egyetem versenyképességét, amelyek legyenek a képzés és az oktatói fejlődés szempontjából meghatározó tudományos témák. Arra is nagy hangsúlyt kell fektetni, hogy ezek a kutatások hozzájáruljanak a magyar közösségek szellemi és anyagi gyarapodásához, valamint nemzetközi versenyképességének erősítéséhez. Természetesen e feladat nem könnyű, a magyarországi tudományos partnerek nagyfokú támogatását igényli. Őszintén remélem, hogy mihamarabb újabb nemzetközi konferenciáról adhatunk számot, amelyen minél több helybéli és külföldi (nemcsak magyarországi) kutató ismertetheti meg új tudományos eredményeit.